

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการใช้จ่ายและการบริโภคของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายและการบริโภคของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปงยางคก (2) เพื่อศึกษาความมีวินัยและการวางแผนเกี่ยวกับการใช้จ่ายทางการเงิน และ (3) เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาชุมชนในรูปแบบการพึ่งตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากรในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปงยางคกทั้ง 13 หมู่บ้าน ตามสัดส่วนของประชากรแต่ละหมู่บ้านจำนวน 400 รายโดยจะเลือกสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ คือ

- 1) ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจข้อมูล นำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยมีวิธีการวิเคราะห์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยที่การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจข้อมูลครัวเรือนและวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลักษณะเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนในรูปแบบการพึ่งตนเอง

5.1 ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการใช้จ่ายและพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลการศึกษาวิจัยของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง โดยใช้การออกแบบสอบถามจำนวน 400 ราย พบว่าประชาชนมีคุณภาพชีวิตยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องให้ได้รับคำปรึกษาจากหน่วยงานภาครัฐบาล เอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและการส่งเสริมอบรมให้ข้อมูลทางด้านวิชาการที่เกี่ยวกับระบบการจัดการ ขั้นตอนการทำงานและการลดต้นทุนการผลิตนั้นมีความจำเป็นต้องมีร่วมมือความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาในรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันและการส่งเสริมสวัสดิการในขั้นพื้นฐานในชุมชนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะขับเคลื่อนทางด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่และการสร้างมาตรฐานของสินค้าผลิตภัณฑ์ในมีคุณภาพที่เป็นที่ต้องการของตลาดรวมถึงการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคมในชุมชนให้ดีขึ้น จากผลการศึกษาจะ

เห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสัดส่วนของประชากรที่จบต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.5 ของจำนวนประชากรทั้งหมด 400 คน และเปรียบเทียบกับแบบสำรวจข้อมูลจะเห็นได้ว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับ ปวช. และ ปวส. มีจำนวนร้อยละ 33.5 ส่วนการศึกษาระดับปริญญาตรีถึงปริญญาโทมีสัดส่วนเพียง ร้อยละ 18.5 โดยจะส่งผลต่อการประกอบอาชีพและมีผลต่อรายได้ ดังจะเห็นได้ว่าผู้มีอาชีพรับจ้างมีอัตราสูงถึงร้อยละ 42.3 ของจำนวนการสำรวจ นอกจากนั้นยังพบว่าผู้ที่รายได้ระดับ 5,000-10,000 บาท ยังถือว่ามิรายได้ที่ต่ำกว่ารายจ่ายมีสัดส่วนถึงร้อยละ 51.3 ของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง

อย่างไรก็ตาม ในทฤษฎีเศรษฐกิจแบบพอเพียง(Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้ให้เห็นในทางการดำเนินในรูปแบบการพึ่งตนเองที่มีความสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของปัจจุบัน และอนาคตของแต่ละประเทศต้องมีการปรับตัวต่อสภาพทางสังคมของการพัฒนา โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจยุคมีการเปลี่ยนแปลงที่สลับซับซ้อนและเชื่อมโยงทางด้านการค้าการลงทุนสมัยใหม่ มีระบบเทคโนโลยีมาเกี่ยวข้องทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี และจะมีอิทธิพลมากยิ่งขึ้นกับการปรับตัวภายใต้สภาวะการมีความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลาในแต่ละสังคมทางด้านระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ดังนั้นจะต้องมีการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความเข้มแข็งต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนและรวมพลังความเป็นท้องถิ่นของชุมชนให้รู้เท่าทันถึงระบบข้อมูลข่าวสาร และยกระดับความรู้การศึกษาในความเป็นอัตลักษณ์และความมีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ความมีวัฒนธรรมดั้งเดิมที่บรรพบุรุษสร้างสมมาแต่โบราณซึ่งเป็นมรดกอันมีคุณค่าให้กับลูกหลาน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่งดงามที่เป็นปึกแผ่นและยึดเหนี่ยวทางจิตใจมาช้านาน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องเตรียมความพร้อมต่อการถูกครอบงำในเรื่องของวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างศักยภาพให้ชุมชนของท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

5.2 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา ลักษณะการใช้จ่ายและการบริโภคของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.5) มีอายุอยู่ในช่วง 41-60 ปี (ร้อยละ 30.5) ซึ่งจะเป็นประชากรที่อยู่ในวัยทำงานหารายได้ที่มีภาระในการต้องเลี้ยงครอบครัว โดยสัดส่วนจะมีมากกว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กหรือวัยรุ่น ส่วนผู้มีสถานภาพสมรส มีจำนวน 310 ราย (ร้อยละ 77.5) แสดงว่าสัดส่วนประชากรยังมีความสมบูรณ์ทางด้านสภาพครอบครัวและสภาพจิตใจพร้อมที่จะสร้างอนาคตให้กับครอบครัว แต่อัตราการเป็นหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ มีสัดส่วนค่อนข้างสูงเช่นเดียวกันสาเหตุจากการแต่งงานก่อนวัยอันควรและเกิดจากสภาพทางเศรษฐกิจส่วน ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา

(ร้อยละ 44.5) และระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า (ปวช. หรือ ปวส.) ในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่เร่งส่งเสริมการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียนหรือให้ความรู้ในการพัฒนาทางระดับช่างฝีมือ แต่จะพบว่า ส่วนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท หรือสูงกว่าควรมีการประสมพันธ์ข่าวสารการสมัครงานให้มากเพื่อช่องทางการพัฒนาบุคลากร ซึ่งจะส่งผลต่อการประกอบอาชีพโดยและส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นลูกจ้างพนักงานบริษัท (ร้อยละ 42.3) ส่วนอาชีพค้าขาย เจ้าของกิจการธุรกิจส่วนตัว แต่จะมีบางส่วนที่เป็นข้าราชการและส่วนมากมีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่อาศัยด้วยกันที่จำนวน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 ซึ่งจะเกี่ยวข้องกันในฐานะสามี ภรรยา และลูกเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่นและเป็นครอบครัวที่กำลังชีวิตให้เจริญก้าวหน้า แต่มีบางครอบครัวที่อยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวใหญ่ จำนวน 7-8 คน จากการสังเกตและสอบถามผู้ที่ให้ข้อมูลกล่าวว่าในครอบครัวหนึ่งประกอบด้วย สามี ภรรยา ปู่ ย่า ตา ยาย ลูก และหลาน โดยมีลักษณะเป็นครอบครัวขยายที่มีความสัมพันธ์กันอย่างอบอุ่น ที่เป็นลักษณะของสังคมไทยแต่ดั้งเดิม มีอัตราส่วนน้อย

รายได้ของประชาชนในเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้จากทำงานคิดเป็นรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.3 ส่วนบุคคลที่ไม่มีรายได้พิเศษอื่น ๆ มีร้อยละ 65.5 ไม่มีรายได้จากเงินโบนัสประจำปี (ร้อยละ 87.0) ไม่มีรายได้จากบุคคลอื่นภายในครอบครัว (ร้อยละ 27.0) ดังนั้น การที่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท นั้น เป็นรายได้ของแต่ละเดือน แต่จากการสังเกตจะพบว่า ประชากรในเขตเทศบาลตำบลปรางค์กู่ ยังได้มีการทำการเกษตร กล่าวคือ ทำนาในฤดูทำนา (ทำนาปีละครึ่ง) และการทำสวน หลังจากการเก็บเกี่ยวข้าว เช่น การปลูกหอม กระเทียม ถั่วเหลือง ซึ่งถือว่าเป็นรายได้หลักมากกว่ารายได้ประจำเดือน นอกจากนั้น ผู้ไม่มีรายได้พิเศษ ซึ่งอาจหมายถึงรายได้ในแต่ละเดือน แต่จากการสังเกตประชากรจะมีรายได้หลังฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตจากการเกษตร ซึ่งไม่เป็นรายได้ประจำเดือน โดยจะได้รับก็ต่อเมื่อมีการเก็บเกี่ยวผลผลิต และขายไปแล้วที่เป็นรายได้ที่เป็นกอบเป็นกำมากกว่ารายได้ประจำเดือน อย่างไรก็ตาม ผู้ไม่มีเงินโบนัสประจำปี แม้ว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งได้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงลูกจ้าง ซึ่งจากการสังเกต พบว่า เป็นพนักงานบริษัทในตำแหน่งลูกจ้างรายวัน ซึ่งเป็นตำแหน่งระดับที่ใช้แรงงานจึงไม่มีเงินโบนัสเหมือนกับพนักงานประจำของบริษัทใหญ่ๆ สาเหตุที่บุคคลในครอบครัวไม่มีรายได้ นั้น การใช้ชีวิตครอบครัวในสังคมชนบท นั้น สามีซึ่งมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว จะมีหน้าที่ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ภรรยาจะอยู่บ้านทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน เพื่อดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน และลูกให้ได้รับการศึกษา รายได้ส่วนใหญ่จึงได้มาจากการทำงานของหัวหน้าครอบครัว เท่านั้น

ด้านพฤติกรรมการซื้อขายสินค้า อุปโภค บริโภค และที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปลูกผักสวนครัวใช้สำหรับบริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 100) การที่ประชากรในเขตเทศบาลปงยางคก ปลูกผักสวนครัว ไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือน นั้น เป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือนส่วนหนึ่ง และ ยังเป็นการใช้ชีวิตความเป็นอยู่โดยอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการปลูกผักสวนครัวสำหรับการบริโภคในทุกครอบครัว ในสังคมชนบท การดำรงชีวิตความเป็นอยู่ยังมีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีการแบ่งปัน หรือแลกเปลี่ยนวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารต่อกัน และช่วยเหลือกันตาม ทัศนภาพหรือความสามารถที่ให้ความช่วยเหลือกันยังมีให้เห็นในสังคมชนบท หรือแลกเปลี่ยนต่อกัน ระหว่างครัวเรือน ส่วนความต้องการรับประทานอาหารประเภทเนื้อไก่ต่อสัปดาห์ คือ 1-2 กิโลกรัม (ร้อยละ 70.8) ความต้องการในปริมาณที่เหมาะสม และปัจจุบันเป็นอาหารที่หาได้ง่าย โดยจะมี จำหน่ายอยู่ทุกหนทุกแห่งทั้งในรูปแบบของอาหารสด หรือในรูปแบบของอาหารแปรรูปเช่น ไก่ย่าง ไก่ทอด ของซีพี ซึ่งเป็นอาหารที่มีจำหน่ายทั่วไป จากการสังเกตความนิยมรับประทานเนื้อไก่ของ ประชากรในพื้นที่ พบว่า นิยมรับประทานไก่ย่างวิเชียรบุรี และไก่ย่าง ไก่ทอด ซีพี หรือไก่ทอดที่ แม่ค้าในหมู่บ้านประกอบขายในตลาดประจำหมู่บ้าน ในด้านความต้องการอาหารประเภทเนื้อหมู หรือเนื้อวัวต่อสัปดาห์ จำนวน 1-2 กิโลกรัม (ร้อยละ 67.0) ปัจจุบันเป็นอาหารที่หาได้ง่าย เช่นเดียวกัน โดยจะมีจำหน่ายทั่วไป ทั้งในรูปแบบของอาหารสด หรือในรูปแบบของอาหาร แปรรูป เช่น หมูปิ้ง เนื้อย่าง ทำแฮมม แคมหมู แม้แต่อาหารประเภทไส้กรอก ยังมีการใช้เนื้อวัว หรือเนื้อ หมูเป็นส่วนประกอบ จากการสังเกตความนิยมรับประทานเนื้อหมูหรือเนื้อวัวของประชากรใน พื้นที่ซึ่งมีความนิยมรับประทานอาหารประเภทลาบหมู ลาบวัว ที่เป็นอาหารพื้นเมืองของท้องถิ่น หารับประทานได้ง่ายในเรื่องของการใช้จ่ายในการซื้อสินค้า อุปโภค บริโภค และที่อยู่อาศัย ของ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง มีค่าใช้จ่ายจากการใช้น้ำมันในการเดินทางไปทำงานหรือไปธุระในแต่ละวัน ประมาณ 50- 100 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.0 แสดงให้เห็นถึงการใช้ชีวิตของประชากรของกลุ่มที่ ไปทำงานในระยะไกลๆหรือเดินทางเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น จากการสังเกตและสอบถามเกี่ยวกับการเดินทางไปทำกิจกรรมในพื้นที่ของประชากรหากระยะทางไม่ไกลเกินไปก็จะใช้วิธีเดินเท้า หรือ ใช้รถจักรยานเป็นพาหนะในการเดินทาง ส่วนผู้ที่มีค่าใช้จ่ายการใช้น้ำมันมากถึงวันละ 200- 300 บาท จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 จะเป็นผู้ที่ทำงานนอกหมู่บ้านหรือพื้นที่อำเภอใกล้เคียง จะต้องเดินทางไกล ต้องเดินทางด้วยรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ ซึ่งในปัจจุบันนิยมใช้รถยนต์ ส่วนตัว เป็นพาหนะเดินทาง (ร้อยละ 52.3)จึงทำให้มีค่าใช้จ่ายมากขึ้น จากการศึกษาและออกแบบ สัมภาษณ์ชุมชนส่วนใหญ่ มีรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และจะใช้เป็นยานพาหนะในการเดินทาง โดยเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น จะมี รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาถึงความจำเป็น แล้วความจำเป็นในการใช้ยังมี

น้อย แต่ที่ต้องมีไว้ซึ่งเป็นค่านิยมที่แสดงให้เห็นถึงความมีฐานะที่มั่นคงในสังคมและมีไว้ใช้เมื่อถึงคราวจำเป็นในการเดินทางไปทำธุระส่วนตัวหรือเดินทางไปต่างจังหวัดเพื่อความสะดวกมากขึ้น

ในการศึกษาการใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคค่าประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ของประชาชนที่มีรายจ่ายต่อเดือนช่วง 300-400 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.3 นอกจากนั้นยังมีค่าใช้จ่ายที่อาจถือได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันแล้ว ยังมีค่าใช้จ่ายอื่นที่เป็นค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค เช่นเดียวกัน คือ ค่าเก็บขยะ ที่เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้าไปจัดการ ตลอดจน ค่าอินเทอร์เน็ต และค่าสัญญาณดาวเทียม ที่บริษัทเอกชนได้ให้บริการให้กับประชาชนทั่วไป ค่าใช้จ่ายด้านเครื่องแต่งกายต่อเดือน จำนวน 300-400 บาท (ร้อยละ 51.8) จึงอนุมานได้ว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่าง มีการซื้อหาเครื่องแต่งกายเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งจะเห็นได้จากค่าใช้จ่ายด้านเครื่องแต่งกายที่มีอยู่ระหว่าง 300-400 บาท และระหว่าง 500-600 บาทต่อเดือน ค่าใช้จ่ายด้านการเลี้ยงทาส ในการซื้อสลาก หวย ต่อเดือน จำนวน 300-400 บาท (ร้อยละ 51.8) การเลี้ยงทาสเป็นความหวังของประชาชนระดับล่าง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปรางค์กู่ที่ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย นอกจากการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมของตนเองที่มีรายได้ แต่อาจไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย จึงมีการเลี้ยงทาส โดยมีความหวังที่จะได้เงินมาอีกทางหนึ่ง ค่าใช้จ่ายทางด้านภาษีสังคม เช่น งานแต่ง งานทอดกฐิน ทอดผ้าป่าเดือนละ 300-400 บาท และมากกว่า 600 - 1,000 บาทขึ้นไปในช่วงที่เป็นเทศกาลงานประเพณี(ร้อยละ 33.8) ถือเป็นรายจ่ายหลักอีกประการหนึ่ง โดยเฉพาะงานบุญ หรือหรืองานการกุศล งานแต่ง งานทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ตลอดจนงานขึ้นบ้านใหม่ หรืองานบวช ประชาชนในชนบทจะถือว่าเป็นงานที่ต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งถือว่าเป็นงานที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลของครอบครัวต่อเดือน คือ 300-400 บาท (ร้อยละ 55.3) ซึ่งเป็นรายจ่ายหลักอีกประการหนึ่ง และถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลอื่น นอกเหนือจากที่ระบุไว้ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าขั้นต่ำที่กำหนดไว้ โดยเป็นค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพียงเล็กน้อย ค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษานูตต่อเดือนคือ 2,001-3,500 บาท (ร้อยละ 58.8) เป็นรายจ่ายหลักอีกประการหนึ่งเช่นเดียวกัน โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลปรางค์กู่ ปัจจุบันได้มีการส่งเสริมให้บุตรหลาน ได้รับการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่า รายจ่ายสำหรับการศึกษานูตต่อเดือนอยู่ในอัตราที่สูง โดยส่งเสริมให้บุตรเรียนต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในพื้นที่อำเภอเมืองและเรียนต่อในต่างจังหวัด ในด้านความต้องการให้มีการรวมกลุ่มในชุมชน เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มปลูกผัก หรือ กลุ่มผลิตภัณฑ์ มีความต้องการในระดับปานกลาง (ร้อยละ 66.5) จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นถึงความต้องการให้มีการรวมกลุ่มในชุมชน เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มปลูกผัก หรือกลุ่มผลิตภัณฑ์ ซึ่งการรวมกลุ่มที่เป็นจัดตั้งโดยส่วน

ราชการ นั้น จะทำให้มีอำนาจต่อรองเกี่ยวกับราคาสินค้าในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่เป็นธรรมมากขึ้น

จากการศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลปายangk ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ และดื่มเหล้า (ร้อยละ 65.0) มีปัจจัยในการจงใจให้เลิก จากสภาพเศรษฐกิจรายได้ในครอบครัว และเป็นที่สังคมไม่ค่อยจะยอมรับรวมทั้งมีการร้องขอให้เลิกจากบุคคลใกล้ชิดเพราะว่ามีกลิ่นเหม็นถือเป็นการประหยัค่าใช้จ่ายได้ในระดับหนึ่ง แล้วยังเป็นการรักษาสุขภาพอีกด้วย ส่วนผู้ที่สูบบุหรี่และดื่มเหล้า จะมีค่าใช้จ่ายในการจัดหาบุหรี่และดื่มเหล้าเดือนละ 500-1,000 บาท (ร้อยละ 49.3) จึงมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ซึ่งการสูบบุหรี่และดื่มเหล้า นั้น นอกจากจะมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นแล้ว ยังเป็นการทำลายสุขภาพอีกด้วย ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่และงดเหล้า ของ สสส. มาใช้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ทราบถึงพิษภัยอันตรายจากพวกอบายมุข และเพื่อที่จะให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่และเป็นเขตปลอดสารเสพติดของชุมชน

ตารางที่ 5.1 การเปรียบเทียบรายจ่ายต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 ราย

รายการจ่าย	จ่าย/เดือน (บาท)	ประชากรตัวอย่าง 400 ราย	
		จำนวน/คน	ร้อยละ
1 การใช้น้ำมันไปทำงาน	3,000-3,000	176	44
2 ค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค	300-400	177	37
3 ค่าใช้จ่ายซื้อเสื้อผ้า	300-400	207	51.8
4 ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงโชค	300-400	207	51.8
5 ค่าใช้จ่ายทางด้านสังคม (A)	300-400	135	33.8
6 ค่าใช้จ่ายทางด้านสังคม (B)	500-600	135	33.8
7 ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล	300-400	211	52.8
8 ค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพบุตร	2,000-3,500	235	58.8
9 ค่าใช้จ่าย ซื้อบุหรี่-เครื่องดื่ม	500-600	69	49.3
รวม	7,500-9,700		

ที่มา: จากการสำรวจ

5.3 เปรียบเทียบการศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายและการบริโภคของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปงยางคก อำเภอลำดวน จังหวัดลำปาง ในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาข้อมูลบริบทชุมชน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้จ่ายและการบริโภคของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์และประเมินผล สามารถนำมาเปรียบเทียบตามทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ที่เกิดขึ้นและเป็นไปได้ทั้งในด้านบวกและทางลบ กล่าวคือ มีการเกิดสิ่งใหม่ขึ้นหรือเพิ่มขึ้น และสิ่งที่มีอยู่เดิมสิ้นสภาพหรือถูกทำลายไป การเปลี่ยนแปลงในทางที่มีสิ่งใหม่หรือเพิ่มขึ้นที่เห็นชัด ได้แก่ การประดิษฐ์ต่างๆ ทั้งที่เป็นวัตถุสิ่งของและเทคนิค วิธีการจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การขยายของตัวเมือง การสื่อสารและคมนาคมที่รวดเร็วและสะดวก ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเป็นต้น การมีนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่โดยการประดิษฐ์ขึ้นเองในสังคมหรือโดย การรับสิ่งใหม่จากสังคมอื่นเข้ามาใช้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีใหม่ทางการผลิต เช่น การใช้เครื่องจักรกลในการเกษตรแทนการใช้แรงงานคนและสัตว์ทำให้เกิดการทำไร่นาขนาดใหญ่ และลดการใช้แรงงาน เกิดการย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองอย่างมากมาย การมีรถยนต์ใช้ทำให้การขนส่งและการค้าขายขยายตัวอย่างกว้างขวาง เมืองกับชนบทมีการติดต่อกันมากขึ้นผู้สูงอายุสามารถเดินทางได้สะดวกและออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ทำให้เกิดการแพร่ข่าวสาร ความรู้ การโฆษณาชวนเชื่ออย่างกว้างขวางทำให้เกิดวัฒนธรรมมวลชนกระจายไปทั่ว ปัจจุบัน กรรมวิธีการผลิตแบบใหม่แพร่เข้าไปในชนบท ชาวนาใช้เครื่องทุ่นแรงมากขึ้น ความสัมพันธ์ในชนบทมีลักษณะเป็นการใช้เงินว่าจ้างมากขึ้นความสัมพันธ์แบบช่วยเหลือแลกเปลี่ยนแรงงานซึ่งกันและกันลดน้อยลง วิถีชีวิตของชาวนาถูกดึงเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจตลาดในระดับประเทศและระดับโลกมากขึ้น

จากการศึกษาจากแบบสอบถามพบว่า ประชากรในกลุ่มตัวอย่างมีรับประทานอาหารประเภทเนื้อ ไก่ สัตว์ปีกละ 1-2 กิโลกรัม ประเภทเนื้อหมูหรือเนื้อวัว สัตว์ปีกละ 1-2 กิโลกรัมและ มีการใช้น้ำมันวันละ 50-100 บาท โดยส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นยานพาหนะ โดยในแต่ละครัวเรือนมีสมาชิกที่อยู่อาศัยด้วยกัน จำนวน 4 คน ในด้านรายได้ ของกลุ่มตัวอย่างและบุคคลในครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ประจำหรือเงินเดือนพร้อมเงินอื่นๆ ที่ได้รับเป็นประจำเดือนๆ ละ 5,000-10,000 บาทโดยไม่มียาได้พิเศษอื่นๆ ไม่มีรายได้จาก เงินโบนัสประจำปี ไม่มีรายได้จากบุคคลอื่นภายในครอบครัว และไม่มีรายได้อื่นๆ โดยประชาชนในพื้นที่ มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การปลูกหอม กระเทียม ถั่วเหลือง ซึ่งรายได้ที่เกิดขึ้นจากส่วนนี้ จะถือว่าเป็นรายได้หลักมากกว่ารายได้ประจำเดือน นอกจากนั้น ผู้ไม่มีรายได้พิเศษ ซึ่งอาจหมายถึงรายได้ในแต่ละเดือน แต่จากการสังเกตประชากรจะมีรายได้หลังฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตจากการเกษตร

ซึ่งไม่เป็นรายได้ประจำเดือน โดยจะได้รับก็ต่อเมื่อมีการเก็บเกี่ยวผลผลิต ซึ่งไม่เป็นรายได้ประจำเดือน โดยจะได้รับก็ต่อเมื่อมีการเก็บเกี่ยวผลผลิต และขายไปแล้วที่เป็นรายได้ที่เป็นกอบเป็นกำมากกว่ารายได้ประจำเดือน อย่างไรก็ตาม ผู้ไม่มีเงินโบนัสประจำปี แม้ว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งได้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงลูกจ้าง ซึ่งจากการสังเกต พบว่าเป็นพนักงานบริษัทในตำแหน่งลูกจ้างรายวัน ซึ่งเป็นตำแหน่งระดับล่าง จึงไม่มีเงินโบนัสเช่นเดียวกับพนักงานประจำของบริษัท สาเหตุที่บุคคลในครอบครัวไม่มีรายได้ นั้น การใช้ชีวิตครอบครัวในสังคมชนบท นั้น สามีนี่มีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว จะมีหน้าที่ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ภรรยาจะอยู่บ้านทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน เพื่อดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน และลูกให้ได้รับการศึกษา รายได้ส่วนใหญ่จึงมาจากหัวหน้าครอบครัว เท่านั้น อย่างไรก็ตาม การทำเกษตรกรรม อาจเกิดปัญหาด้านเงินทุนที่หมุนเวียนไม่เพียงพอ ทำให้เกษตรกรแสวงหาแหล่งทุนทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหา ในส่วนนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการส่งเสริมเกษตรกร ด้านเงินทุน หรือการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์การเกษตร เพื่อทำหน้าที่ดูแลแหล่งทุนและการตลาดของเกษตรกร จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปรางค์กู่ มีพฤติกรรมการใช้จ่ายและการบริโภคเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมมีการหาอาหารเพื่อการดำรงชีพจากแหล่งธรรมชาติ มีการปลูกผักและเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อการบริโภคในครัวเรือนแต่ปัจจุบันได้วิวัฒนาการในการแสวงหาอาหารตามแหล่งจำหน่าย ดังที่ วีระไวทยะและสง่า ดามาพงษ์ (2541, 2-3) ได้กล่าวไว้ว่า การได้มาซึ่งอาหารของคนไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างรวดเร็วแปรเปลี่ยนไปตามกระแสของโลกยุคโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ จากอดีตที่เคยได้อาหารด้วยการ จับ หา ไล่ล่าจากแหล่งธรรมชาติในชุมชนของตน เข้าสู่การผลิตอาหารเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ผสมไปกับการซื้อหาในระบบตลาดซึ่งเป็นผลอันเนื่องมาจากการพัฒนาของมนุษย์ยอมแสวงหาสิ่งใหม่และอำนวยความสะดวกต่อตนเองอันเป็นระบบสังคมปัจจุบัน เป็นไปตามความหมายของการเปลี่ยนแปลงที่ สุริชัย หวันแก้ว (2535, 109 -110) ได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม นอกจากนี้ ยังเป็นไปตามผลการศึกษาของพัชรี ยุติธรรม (2541) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเลือกบริโภคอาหารของชาวชนบทภาคเหนือ พบว่า ในอดีตชาวชนบทภาคเหนือมีแหล่งที่มาของอาหารจากทุ่งนา และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ป่า หนองน้ำใกล้หมู่บ้าน มีการบริโภคข้าวเหนียวเป็นอาหารหลักปัจจุบันวิถีชีวิตชาวชนบทภาคเหนือที่อยู่ใกล้เมืองมีการเปลี่ยนแปลง และเชื่อมโยงกับผลการศึกษาของวัฒนา สุกัญศีล (2544) ที่ได้ศึกษาวัฒนธรรมบริโภคของแรงงานรับจ้างในชุมชนชนบท พบว่า การครอบครองข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ และชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านเกี่ยวพันกับระบบเศรษฐกิจตลาดและการบริโภคสิ่งของที่ทันสมัย

ส่วนพฤติกรรมการซื้อขายสินค้า อุปโภค บริโภค และที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปลูกผักสวนครัวใช้สำหรับบริโภคในครอบครัวทุกครัวเรือน แต่ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภค น้ำประปา ไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อเครื่องนุ่งห่ม และมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสลาก หอย การเลี้ยงทาย ตลอดจนรายจ่ายทางด้านภาษีสังคม เช่น งานแต่ง งานกลืน ผ้าป่า ทั้งการรักษาพยาบาลของครอบครัว และพบว่าส่วนใหญ่ยังมีค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษานูตร อย่างไรก็ตามประชากรกลุ่มตัวอย่าง อยากให้ชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มปลูกผัก หรือ กลุ่มผลิตภัณฑ์ ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนหรือส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งที่สนับสนุนและเต็มใจที่จะมีค่าใช้จ่ายในการซื้อหา ดังนั้นจึงอนุมานได้ว่าประชากรในเขตเทศบาลตำบลปรางค์กู่ มีการปลูกผักไว้บริโภค และใช้จ่ายแต่สิ่งที่มีความจำเป็น เป็นผลอันเนื่องมาจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นพื้นฐานของทางสายกลาง คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และ ความมีคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำในสิ่งที่ดีงามมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ที่จะนำไปสู่การปรับระบบ และโครงสร้างการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะนำไปสู่ความเป็นสุขของชีวิต ซึ่งในสังคมชนบทแล้ว การดำรงชีวิตความเป็นอยู่ยังมีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีการแบ่งปัน หรือแลกเปลี่ยนวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารต่อกัน และช่วยเหลือกันตามอัตราหรือความสามารถที่ให้กับได้ การปลูกผักสวนครัวนอกจากจะเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือนแล้ว เชื่อว่ามีการแบ่งปัน หรือแลกเปลี่ยนต่อกันระหว่างครัวเรือน ความต้องการรับประทานอาหารประเภทเนื้อไก่ที่หาได้ง่าย ทั้งในรูปแบบของอาหารสดหรือในรูปแบบของอาหารแปรรูป เช่น ไก่ย่าง ไก่ทอด ของซีพี เป็นอาหารที่มีจำหน่ายทั่วไป จากการสังเกตความนิยมรับประทานเนื้อไก่ของประชากรในพื้นที่ พบว่า นิยมรับประทานไก่ย่างวิเชียรบุรี และไก่ย่าง ไก่ทอด ซีพี หรือไก่ทอดที่แม่ค้าในหมู่บ้านประกอบอาชีพขายในตลาดประจำหมู่บ้าน ในด้านความต้องการอาหารประเภทเนื้อหมูหรือเนื้อวัวเป็นอาหารที่หาได้ง่ายเช่นเดียวกันโดยจะมีจำหน่ายทั้งรูปแบบของอาหารสด และรูปแบบของอาหารแปรรูป พฤติกรรมในการบริโภคในท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นผลอันเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนด้านระบบเทคโนโลยี ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วตามยุคแห่งโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบต่อสถานะแวดล้อม ระบบเศรษฐกิจ สังคม ในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยผลการศึกษาที่พบว่า วิถีชีวิตด้านพฤติกรรมบริโภคของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นเป็นไปตามผลการศึกษาของวิเชียร ปิงชัย (2545) ที่ทำการศึกษ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคอาหารที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชนบทภาคเหนือ : กรณีศึกษาบ้านทาภู ตำบลทาปลาตึก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคอาหารของชุมชนไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว เพราะมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้าน

สังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้พฤติกรรม การบริโภคอาหารของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป มีลักษณะถูกรอบงำด้วยวัฒนธรรมสังคมเมืองเกิด การลอกเลียนแบบทางวัฒนธรรมของการบริโภคอาหาร

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา พฤติกรรมการใช้จ่ายและการบริโภคของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล ปายangk อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดลำปาง มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1) ผลการศึกษา ลักษณะรายได้ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปายangk อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดลำปาง พบว่า ส่วนใหญ่ เป็นผู้มีรายได้เพียงเดือนละ 5,001-10,000 บาทโดยไม่มีรายได้พิเศษ อื่น และเงินโบนัสประจำปี ในขณะที่ สมาชิกในครอบครัวมีจำนวน 4 คน ซึ่งไม่มีรายได้ ประจำเดือน และรายได้อื่น ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาชุมชนในรูปแบบการพึ่งตนเองจึงควรมี การส่งเสริมให้มีการวางแผนรายจ่ายประจำเดือนภายใต้เงินได้ที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยให้มีการ ประหยัดและอดออม ไม่ใช้จ่ายเกินตัว หรือมีการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ทราบถึงรายจ่ายแต่ละ เดือนและพยายามไม่ก่อหนี้เพิ่มอีกด้วย

2) สำหรับพฤติกรรมการบริโภค กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลปายangkอำเภอน้ำ ขุ่น จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่ในครอบครัว มีการบริโภคประเภทเนื้อไก่ สัปดาห์ละ 1-2 กิโลกรัม รับประทานอาหารประเภทเนื้อหมูหรือเนื้อวัวสัปดาห์ละ 1-2 กิโลกรัม มีการใช้น้ำมันในการเดินทาง ของชีวิตประจำวันประมาณวันละ 50- 100 บาท และมีการใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นยานพาหนะในการ เดินทางเพื่อความสะดวก ส่วนในด้านอาชีพหรือการสร้างแหล่งอาหารควรมีการส่งเสริมให้ ประชากรในชุมชน มีการเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ซึ่งเป็นอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่สามารถนำมาใช้ในการ บริโภคเองได้สามารถส่งเสริมทำเป็นอุตสาหกรรมการเกษตรขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อเป็นการ ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและเป็นอาชีพอีกทางหนึ่ง

3) ในด้านพฤติกรรมการซื้อสินค้า อุปโภค บริโภค และที่อยู่อาศัยส่วนเรื่องการใช้จ่าย เกี่ยวกับสาธารณูปโภคค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อเครื่องนุ่งห่มถือว่า มี สัดส่วนการซื้อสูงเพราะว่าทุกสัปดาห์จะมี 1 วันจะมีตลาดนัดมาขายตลอด และมีค่าใช้จ่ายในการซื้อ สลากรัฐบาล หวยใต้ดิน การเลี้ยงโชคเดือนละ 300-400 บาท นอกจากนั้นยังมีรายจ่ายทางด้าน ภาษีสังคม เช่น งานแต่ง งานกฐิน ผ้าป่าเดือนละ 300 -1,000 ขึ้นไป ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการ รักษาพยาบาลของครอบครัว เดือนละ 300-400 บาท แต่มีค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษานูรก่อนข้าง สูง เดือนละ 2,001-3,500 บาท ดังนั้น องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น ควรปลูกฝังในประชากรในชุมชน รู้จักพอเพียง รู้จักขยัน ประหยัด อดออม มีวินัยทางการเงิน และให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการพนัน ทุกชนิด ซึ่งมักจะมีการคดโกงอยู่เสมอ นอกจากนั้น ควรมีการสร้างสวัสดิการเกี่ยวกับการ

รักษาพยาบาล โดยส่งเสริมให้ใช้บริการขององค์กรปกครองท้องถิ่น ที่มีส่วนสาธารณะสุขที่คอยดูแล รักษาพยาบาลเบื้องต้นอยู่แล้ว โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้รับทราบอย่างทั่วถึงในชุมชน ในด้านการศึกษา ควรมีการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาสำหรับเยาวชนในชุมชนและสนับสนุนทุนการศึกษาคนในชุมชน เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในชุมชนที่มีค่อนข้างสูง

4) ประชากรกลุ่มตัวอย่าง อยากให้ในชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มปลูกผัก หรือ กลุ่มผลิตภัณฑ์ ประชากรกลุ่มตัวอย่างไม่สูบบุหรี่ และดื่มเหล้า ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สูบบุหรี่และดื่มเหล้า มีค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่และดื่มเหล้าต่อเดือนๆ ละ 500-1,000 บาท ดังนั้น ควรมีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ เพื่อให้ประชากรในชุมชนเกิดการรวมกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลให้มีอำนาจต่อรองเกี่ยวกับราคาสินค้าในท้องถิ่น เช่น กลุ่มสหกรณ์การเกษตร และควรมีการฟื้นฟูโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในชุมชน นอกจากนั้น ควรนำโครงการเลิกบุหรี่งดเหล้าของ สสส.มาใช้ในชุมชนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวของชุมชน

5) การดำเนินงานภายใต้แนวคิดแบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองการผลิต การบริหาร หรือ การส่งเสริมอาชีพทางเศรษฐกิจชุมชนโดยการพัฒนากลไกในการเพิ่มผลผลิต รวมทั้งการพัฒนาเครือข่ายประสานความร่วมมือกับภาครัฐ เอกชน และประชาชนควบคู่กันไปกับการส่งเสริมอาชีพในการเลี้ยงไก่ เลี้ยงหมูหรือการปลูกผัก เพื่อบริโภคในท้องถิ่นของตนเองก่อน โดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับการสร้างสรรค์เศรษฐกิจสมัยใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้จ่ายและการบริโภคในท้องถิ่นนั้น หมายถึงเงินที่ต้องจ่ายออกไปจากท้องถิ่นทั้งสิ้น ไม่ว่าจะจ่ายในรูปแบบใดก็ตาม ในการลดค่าใช้จ่ายนั้นมีวิธีการจัดการหลายรูปแบบ โดยการนำข้อมูลที่ศึกษามาวิเคราะห์หาความต้องการซื้อและความต้องการขายของระบบชุมชนนั้นให้สอดคล้องกันวิถีชีวิต วัฒนธรรมในการเรียนรู้ถึงกระบวนการต่างๆ เพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับชุมชนในการพึ่งตนเอง รวมถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมแบบพึ่งพาซึ่งกันและกัน รวมถึงการเรียนรู้ถึงระบบธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่สามารถนำมาเป็นต้นทุน ถึงด้านการผลิต การบริหารจัดการ ด้านวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ไม่ว่าโลกจะมีการพัฒนาก้าวหน้าไปไกลขนาดไหน แต่ในความเป็นจริงต่อความอยู่รอดในสังคมที่มีความสุขนั้น ไม่ได้ถือว่าคุณต้องมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยตลอดไป ความสุขที่เกิดจากความเป็นอย่างพอเพียงนั้น จะทำให้เกิดจิตใจที่ดีงามของสังคมและการอยู่ร่วมกันเป็นหลักสำคัญ